

УДК 330.322:339.9(477)

Прушківська Е.В.

доктор економічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

<https://orcid.org/0000-0002-4227-8305>

Прушківський В.Г.

доктор економічних наук

Національний університет «Запорізька політехніка»

<https://orcid.org/0000-0001-8079-9227>

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ Й ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ

У статті досліджено інвестиційну привабливість як комплексну характеристику економічного середовища та її взаємозв'язок із зовнішньоекономічною діяльністю в умовах воєнного стану та повоєнної трансформації економіки України. Визначено, що інвестиції виступають ключовим чинником структурної модернізації, забезпечуючи оновлення виробничого потенціалу, впровадження інновацій, підвищення продуктивності та розширення експортної спроможності. Обґрунтовано багаторівневу природу інвестиційної привабливості, яка охоплює макроекономічні, інституційні, інфраструктурні, інноваційні та зовнішньоекономічні компоненти, що формують системний ефект взаємодії. Встановлено, що якісна диверсифікація експорту та інноваційна орієнтація економіки підвищують її стійкість до зовнішніх шоків і зміцнюють інвестиційну довіру. Наукова новизна дослідження полягає у формуванні концептуальної моделі взаємозв'язку інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності в контексті повоєнної відбудови та євроінтеграції України. Практична значущість результатів окреслюється

перспективами їх використання для розроблення державної інвестиційної, експортної та інноваційної політики, спрямованої на структурну модернізацію та довгострокове економічне зростання.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, зовнішньоекономічна діяльність, експорт, конкурентоспроможність бізнесу, логістична система, структурна модернізація

Prushkivska Emiliia

Dr. of Economic Sc.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Prushkivskyi Vladimir

Dr. of Economic Sc.

National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

INVESTMENT ATTRACTIVENESS AND EXTERNAL ECONOMIC ACTIVITY: NATIONAL CONTEXT AND INSTITUTIONAL DETERMINANTS

In the context of martial law and the need for post-war reconstruction in Ukraine, it is particularly important to build sustainable investment attractiveness as the basis for structural modernisation and integration into the global economy. Increased global competition for capital, the transformation of production chains and changes in geo-economic orientations necessitate a rethinking of the relationship between investment activity and foreign economic activity. In this context, the aim of the article is to identify the relationship between investment attractiveness and foreign economic activity in order to conceptualise a model of their interaction and determine the factors of export potential development.

The research uses a systematic approach, structural-functional analysis, and a comparative method to identify patterns in the formation of investment attractiveness in interaction with a country's export capacity. Elements of logical and abstract generalisation were used to construct a conceptual model of the relationship between investment and foreign economic activity.

It was found that investment attractiveness is multi-level in nature and is shaped by macroeconomic, institutional, infrastructural, innovative and foreign economic factors. It has been proven that modernisation of the production base through investment attracts increases the competitiveness of domestic products, expands participation in global value chains and stimulates export diversification. The existence of an interrelated chain has been substantiated, within which export growth generates additional investment resources and strengthens investor confidence. For Ukraine, the key priorities are an innovative development path, attracting domestic investment and expanding the geography of foreign markets.

The scientific novelty lies in the development of a conceptual model of the relationship between investment attractiveness and foreign economic activity, which integrates the structural, institutional and innovative dimensions of development in the context of post-war transformation.

The results obtained can be used in the formation of state investment and export policy, the development of economic reconstruction strategies, as well as in the activities of government bodies to stimulate innovation, support exports and increase Ukraine's international competitiveness.

Keywords: investments, innovations, investment climate, investment attractiveness, global value chains, foreign economic activity, exports, business competitiveness, logistics system, structural modernisation

JEL classification: F21, F14, E22, O11.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується зростанням конкуренції за ринки збуту та інвестиційні ресурси, трансформацією глобальних виробничих ланцюгів, посиленням ролі

інновацій та інфраструктурних факторів у забезпеченні сталого економічного зростання. В умовах воєнного стану та структурної перебудови національної економіки проблема формування сприятливого інвестиційного клімату набуває стратегічного значення для України. Саме інвестиції виступають базовим джерелом модернізації виробництва, впровадження інновацій та розширення експортного потенціалу.

Інвестиційна привабливість держави є комплексною характеристикою її економічного середовища, що відображає рівень макроекономічної стабільності, якість інституцій, ефективність регуляторної політики, стан логістичної системи та інноваційний потенціал. Водночас розвиток зовнішньоекономічної діяльності виступає як результатом інвестиційної активності, так і важливим сигналом для потенційних інвесторів щодо конкурентоспроможності національного бізнесу.

Зростання експорту, диверсифікація зовнішніх ринків, інтеграція у міжнародні виробничі ланцюги створюють позитивний імідж країни на глобальному ринку капіталів. Водночас недостатня інституційна стабільність, воєнні ризики, інфраструктурні обмеження та низький рівень технологічної складності експорту знижують рівень довіри інвесторів.

Особливої актуальності набуває дослідження взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю та зовнішньоекономічною діяльністю у контексті євроінтеграційних процесів та імплементації економічних реформ, пов'язаних із поглибленням співпраці з країнами Європейського Союзу. Відповідність регуляторних стандартів, гармонізація митної та торговельної політики, розвиток транспортних коридорів безпосередньо впливають на формування інвестиційного клімату та конкурентоспроможність бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній науковій дискусії проблематика інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) структурується за кількома взаємопов'язаними напрямками. Перший вектор охоплює теоретико-методологічні засади інвестиційного процесу та оцінку його детермінант. Зокрема, у працях І. Бланка,

А. Гайдуцького, Т. Китайчук, Н. Крихівської, Т. Майорової та А. Пересади [1-6] обґрунтовано фундаментальні підходи до формування інвестиційної привабливості та визначено роль макроекономічних чинників у забезпеченні припливу капіталу.

Другий напрям досліджень зосереджений на макроекономічних та євроінтеграційних аспектах залучення інвестицій. Вплив макрофінансової стабільності та інституційних трансформацій на динаміку ПІІ досліджують М. Стирський, О. Шаров, S.M. Sakici, G. Šečkutė та M. Tvaronavičius [7-10]. Питання взаємозумовленості міжнародної допомоги, іноземного капіталу та економічного зростання України в умовах глобальних викликів висвітлено у працях Е. Фрейер, І. Ліщинський, М. Лизун [11].

Третій сегмент наукових пошуків присвячений інноваційній та інфраструктурній складовим інвестиційної привабливості. Моделі технологічного розвитку та цифровізації як чинників модернізації економіки досліджують Ю. Бажал, С. Коляденко, Д. Сенор, С. Сингер, L. Kim, О. Кім, Г. Пилипенко [12-17]. Роль транспортно-логістичного потенціалу в забезпеченні експортної спроможності та фінансові механізми стимулювання інновацій виокремлено у наукових працях С. Гладій, Ю. Полякової та О. Шраменко [18, 19].

Узагальнення наведених підходів засвідчує, що попри значну кількість напрацювань, інвестиційна привабливість і зовнішньоекономічна діяльність переважно розглядаються як автономні об'єкти аналізу. Такий стан актуалізує необхідність розроблення інтегрованої концептуальної моделі, що синтезує інституційні, інноваційні та зовнішньоекономічні детермінанти в межах єдиної аналітичної рамки, створюючи передумови для комплексного дослідження їх взаємозв'язку в національному контексті.

Мета статті – виявлення взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю та зовнішньоекономічною діяльністю країни задля концептуалізації моделі їх взаємодії та визначення інституційних детермінант конкурентоспроможності й експортного потенціалу.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів економічного аналізу. Порівняльно-аналітичний метод використано для зіставлення підходів до трактування інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності, а також узагальнення досвіду країн Європейського Союзу та інших держав щодо формування сприятливого інвестиційного середовища. Системний підхід дозволив розглядати інвестиційну привабливість як багаторівневу структуру, що включає макроекономічні, інституційні, інфраструктурні, інноваційні та зовнішньоекономічні компоненти. Метод структурно-функціонального аналізу застосовано для визначення ролі окремих детермінант у формуванні інтегрованої моделі розвитку. Узагальнення та абстрагування використано при формуванні концептуальних положень щодо взаємозв'язку інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності. Табличний метод застосовано для систематизації результатів дослідження та візуалізації структурних компонентів інвестиційної привабливості.

Виклад основних результатів дослідження. Умови глобалізації та зростання конкуренції за фінансові ресурси зумовлюють підвищену увагу до формування сприятливого інвестиційного середовища на національному рівні. У сучасній економіці саме здатність держави забезпечити стабільні та прогнозовані умови для інвесторів стає ключовим фактором довгострокового економічного розвитку та конкурентоспроможності бізнесу. У цьому контексті категорія інвестиційної привабливості набуває важливого значення як комплексного індикатор якості економічної системи та ефективності її інституційного забезпечення.

У сучасній економічній літературі інвестиційна привабливість трактується як інтегральна характеристика економічного середовища країни, що визначає рівень її здатності залучати та ефективно використовувати інвестиційні ресурси. Зокрема, у працях І. Бланка, А. Гайдуцького та Т. Майорової [1, 2, 5] інвестиційна привабливість розглядається як

багатофакторна категорія, що синтезує потенціал прибутковості та рівень ризику. На відміну від поняття «інвестиційний клімат», яке, за визначенням А. Пересади [6], відображає сукупність об'єктивних умов здійснення інвестиційної діяльності, інвестиційна привабливість акцентує увагу на очікуваних результатах інвестування та потенціалі довгострокового економічного зростання.

Узагальнення теоретичних підходів дозволяє констатувати, що інвестиційна привабливість формується під впливом комплексу чинників, які у процесі взаємодії генерують синергетичний ефект [3, 4, 7, 11]. На нашу думку, інвестиційну привабливість доцільно розглядати як багатокомпонентну систему, що інтегрує макроекономічні, інституційні, інфраструктурні, інноваційні та зовнішньоекономічні складові. Такий ієрархічний підхід забезпечує цілісне розуміння механізмів трансформації економічного середовища та їх впливу на прийняття інвестиційних рішень (табл. 1).

Таблиця 1

Структурні компоненти інвестиційної привабливості

Рівень	Ключові фактори	Вплив на інвестиції	Приклад практичного прояву
Макроекономічний	ВВП, інфляція, валютна стабільність	Зниження ризиків, прогнозованість	Фіскальна стабільність країн ЦСЄ
Інституційний	Захист прав приватної власності, регулювання, антикорупційна політика	Довіра інвесторів	Цифровізація держпослуг у країнах Балтії
Інфраструктурний	Логістична система, транспорт, енергетика	Зменшення витрат бізнесу	Розвиток транспортних коридорів Польщі
Інноваційний	НДДКР, цифровізація, стартап-екосистема	Зростання доданої вартості	Технологічні кластери
Зовнішньоекономічний	Диверсифікація експорту,	Стабільність доходів	Участь у глобальних

	інтеграція у світові ринки		ланцюгах вартості
--	-------------------------------	--	----------------------

Джерело: складено авторами за [3, 4, 7, 11].

Макроекономічна стабільність виступає базовою передумовою формування інвестиційної привабливості країни. Інвестори оцінюють економічне середовище передусім з огляду на прогнозованість його розвитку, рівень інфляції, стабільність національної валюти та стан державних фінансів. До ключових показників макроекономічної стабільності, що впливають на привабливість інвестицій, належать динаміка валового внутрішнього продукту та його структура, рівень інфляції, обсяг державного боргу, стабільність національної валюти та стан платіжного балансу. Зазначені параметри дозволяють оцінити ефективність економічного управління, передбачуваність фінансових ризиків та загальну здатність країни підтримувати стабільне економічне середовище, сприятливе для інвестиційної діяльності. Слід підкреслити, що практичним підтвердженням цього є досвід європейських країн. Після вступу до Європейського Союзу макроекономічна стабілізація та фіскальна дисципліна слугували каталізатором активного припливу прямих іноземних інвестицій [7-9]. Натомість у країнах із високою інфляцією та нестабільністю національної валюти інвестиційна активність зазвичай стримується через підвищені ризики для інвесторів. Наголошуємо, що для України макроекономічний фактор є визначальним, особливо в умовах воєнного стану. Підтримка макрофінансової стабільності, ефективна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та контроль інфляційних процесів виступають ключовими чинниками збереження інвестиційної довіри та стимулювання інвестиційної активності. Водночас активізація внутрішніх інвестицій забезпечує розвиток національної економіки та створює додаткові можливості для залучення зовнішніх інвесторів. Формування сприятливого інвестиційного середовища всередині країни підвищує стійкість економіки до зовнішніх шоків та сприяє довгостроковій макроекономічній стабільності.

Інституційні детермінанти відіграють ключову роль у формуванні довгострокових інвестиційних рішень, оскільки визначають рівень довіри до економічного середовища. Якість регуляторного середовища, ефективність судової системи, захист прав власності та антикорупційна політика створюють фундамент для прогнозованості економічних процесів і мінімізації ризиків для інвесторів. Реалії економічного буття свідчать, що інвестори оцінюють не лише формальні закони, а й практику їх реалізації. Зокрема, слабкість судової системи або нестабільність регуляторної політики істотно підвищує транзакційні витрати та знижує привабливість ринку. Практичним підтвердженням ефективності інституційних реформ є досвід країн Балтії, де завдяки швидкому проведенню реформ, цифровізації державних послуг та прозорим регуляторним процедурам було сформовано репутацію стабільних й надійних інвестиційних юрисдикцій. Зокрема, у наукових працях L. Šečkutė, V. Tvaronavičius, С. Коляденко [10, 13] доведено, що тотальна цифровізація адміністративних процедур у країнах Балтії дозволила мінімізувати корупційні ризики та сформувати прозору інституційну архітектуру, яка стала ключовим сигналом для міжнародних інвестицій. Для України інституційна трансформація залишається стратегічним завданням. Важливим чинниками підвищення інвестиційної привабливості та стимулювання як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, виступають посилення верховенства права, реформування судової системи, мінімізація адміністративних бар'єрів та цифровізація державного управління.

Важливою детермінантою інвестиційної привабливості виступає інфраструктурний компонент, оскільки охоплює розвиток транспортної, логістичної, енергетичної та цифрової інфраструктури й визначає здатність економіки забезпечувати ефективний рух товарів, капіталів і інформації. Особлива роль належить логістичній системі, яка безпосередньо впливає на конкурентоспроможність підприємств та експортний потенціал країни. Недостатній розвиток транспортної мережі підвищує витрати бізнесу та знижує його позиції на міжнародних ринках. Практичним прикладом

успішного використання інфраструктурного потенціалу є досвід Польщі, де інвестиції у модернізацію транспортних коридорів та розвиток мультимодальної логістики сприяли інтеграції країни у європейські виробничі ланцюги та значному збільшенню припливу іноземних інвестицій. У дослідженнях Ю. Полякової та О. Шраменко [19] наголошується, що розвиток мультимодальних логістичних вузлів та інтеграція національних транспортних коридорів у загальноєвропейську мережу є критичною умовою мінімізації логістичних ризиків та підвищення довіри міжнародних інвесторів. Інфраструктурний фактор для України набув особливої ваги в умовах пошкодження логістичних об'єктів через військові дії. Наразі розвиток альтернативних маршрутів експорту, модернізація залізничної системи та інтеграція до транспортної мережі ЄС залишаються ключовими напрямками посилення інвестиційної привабливості та підтримки стабільності економіки.

Здатність економіки генерувати інновації та створювати високу додану вартість стає одним із ключових факторів її стратегічного розвитку та привабливості для інвесторів. Інвестори дедалі більше орієнтуються на країни з розвиненою інноваційною екосистемою, високим рівнем цифровізації та потужним науково-дослідним потенціалом, оскільки такі умови забезпечують довгострокову ефективність капіталовкладень та конкурентні переваги. До ключових показників інноваційної складової належать частка витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у ВВП, рівень цифрової трансформації, кількість стартапів та ступінь інтеграції науки й бізнесу. Практичним підтвердженням впливу інновацій на інвестиційну привабливість є досвід країн, що зробили ставку на інновації, таких як Південна Корея та Ізраїль, де трансформація економічної структури супроводжувалася значним збільшенням притоку прямих іноземних інвестицій У працях Ю. Бажала, Г. Гладій, Г. Пилипенко, L. Kim, Д. Сенор, С. Сингер [12, 14, 16-18], наголошується, що формування національних інноваційних екосистем та державна підтримка високотехнологічних секторів дозволяють країнам не лише диверсифікувати експорт, а й радикально змінити структуру

інвестиційного попиту на користь капіталу з високою доданою вартістю. Незважаючи на значний потенціал людського капіталу, розвинений ІТ-сектор, в Україні існують обмеження у комерціалізації наукових розробок та недостатнє фінансування НДДКР. Такі тенденції стримують реалізацію інноваційного потенціалу та водночас актуалізують необхідність комплексної державної політики підтримки інноваційної діяльності й стимулювання співпраці між наукою і бізнесом. В умовах повоєнної відбудови саме інноваційний чинник має стати драйвером структурної модернізації національної економіки, переходу до виробництв із високою доданою вартістю та формування нових конкурентних переваг на глобальних ринках. Розвиток інноваційної екосистеми сприятиме не лише відновленню зруйнованої інфраструктури на якісно новому технологічному рівні, але й формування галузей, інтегрованих у міжнародні виробничі та наукові мережі. Таким чином, посилення інноваційної складової інвестиційної привабливості є стратегічною передумовою забезпечення довгострокового економічного зростання, підвищення стійкості національної економіки та залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій у процесі повоєнної трансформації України.

Ступінь інтегрованості національної економіки у світогосподарську систему та її спроможність ефективно функціонувати в умовах глобальної конкуренції відображає зовнішньоекономічний компонент інвестиційної привабливості. Зовнішньоекономічна діяльність країни охоплює диверсифікацію експорту, участь у міжнародних виробничих ланцюгах, рівень торговельної відкритості, а також інституційно забезпечений доступ до міжнародних ринків товарів, послуг і капіталу. Високий рівень зовнішньоекономічної інтеграції формує передумови для розширення ринків збуту, залучення технологій та підвищення продуктивності національного виробництва. Диверсифікована структура експорту із значною часткою продукції з високою доданою вартістю підвищує стійкість економіки до зовнішніх шоків і зміни глобальної кон'юнктури, що позитивно впливає на

оцінку ризиків з боку інвесторів. Натомість домінування сировинної спеціалізації посилює залежність від цінних коливань на світових ринках, обмежує можливості технологічного розвитку та знижує довгострокову інвестиційну привабливість. Підкреслимо, що якісні параметри експортної структури є не менш важливими, ніж її кількісні обсяги.

Практичним підтвердженням результативності активної зовнішньоекономічної стратегії є досвід країн Центральної Європи, які, інтегрувавшись у європейські виробничі ланцюги, забезпечили стабільний приплив інвестицій у промисловий сектор та підвищили рівень технологічної складності експорту. У наукових працях експертів Світового банку обґрунтовано [20], що залучення ПІІ у промисловість країн Центральної Європи відбулося завдяки їхній функціональній спеціалізації у межах загальноєвропейських виробничих циклів, що стало базою для технологічної модернізації та диверсифікації товарної структури зовнішньої торгівлі. На сучасному етапі для України стратегічно важливим є розширення географії експорту, збільшення частки продукції з високою доданою вартістю та розвиток системи підтримки експортно-орієнтованого бізнесу. У контексті повоєнної трансформації це передбачає поглиблення інтеграції до європейського економічного простору, гармонізацію регуляторного середовища та активне включення національних підприємств до міжнародних виробничих мереж, що сприятиме підвищенню інвестиційної довіри та структурній модернізації економіки.

Розглянуті структурні компоненти інвестиційної привабливості функціонують як взаємопов'язана система, у межах якої макроекономічна стабільність, інституційна якість, інфраструктурна спроможність, інноваційний потенціал та зовнішньоекономічна діяльність формують комплексне середовище для руху капіталу. На наш погляд, їх практична результативність найбільш глибоко проявляється через механізми зовнішньоекономічної діяльності, зокрема експорт, інтеграцію у глобальні

ланцюги створення доданої вартості та участь у міжнародному русі капіталів. Водночас саме параметри ЗЕД виступають індикатором ефективності інвестиційної політики та рівня довіри до національної економіки. Це зумовлює необхідність системного аналізу взаємозв'язку інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності як єдиного функціонального механізму. З огляду на системний характер взаємодії інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності доцільним є їх узагальнення у формі концептуальної моделі, що відображає причинно-наслідкову логіку структурних трансформацій (рис. 1). На нашу думку, такий підхід дозволяє показати не лише послідовність економічних змін, а й механізм зворотного впливу, за якого результати експортної діяльності посилюють інвестиційну довіру та формують додаткові стимули до залучення капіталу. У такому контексті інвестиції та зовнішньоекономічна активність трактуються не як ізольовані явища, а як взаємопов'язані елементи єдиного відтворювального циклу модернізації.

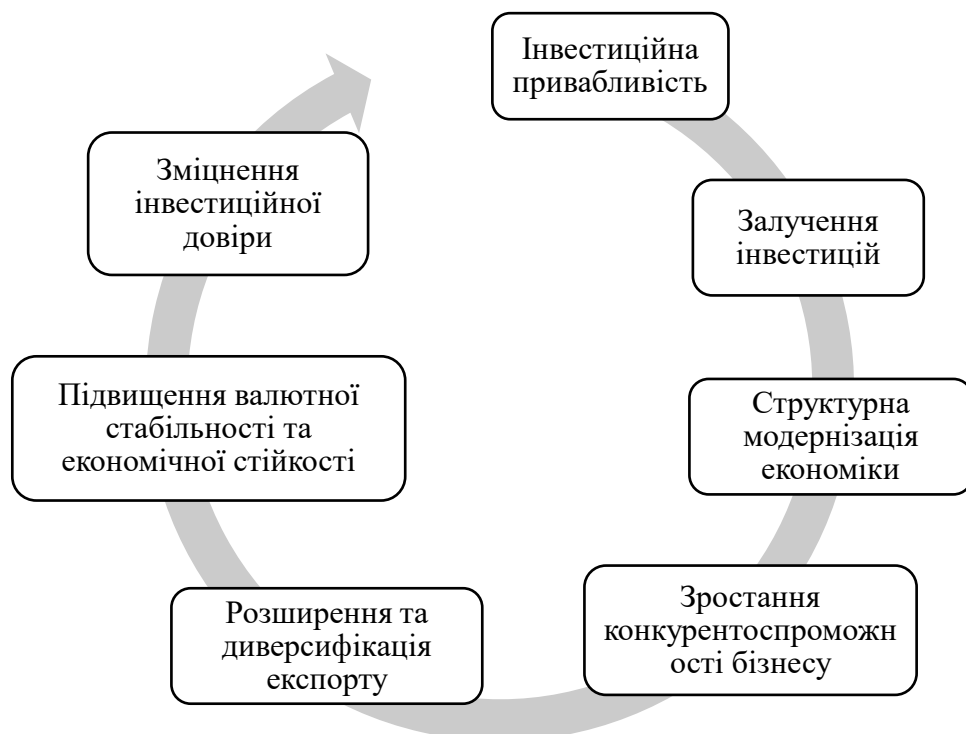

Рис. 1 Концептуальна модель взаємозв'язку інвестицій та зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: складено авторами самостійно

Запропонована модель (рис. 1) ґрунтується на концепті, що інвестиції виступають первинним імпульсом структурної трансформації економіки, яка через механізм технологічної модернізації забезпечує зростання експортного потенціалу. Зростання ефективності виробництва трансформується у підвищення конкурентоспроможності підприємств і розширення їх присутності на міжнародних ринках. У підсумку успішна експортна експансія забезпечує стабільність валютних надходжень та зміцнює міжнародний авторитет держави, що слугує додатковим чинником зростання її інвестиційної привабливості.

Особливу роль у цьому механізмі відіграють прямі іноземні інвестиції, які забезпечують трансфер технологій, управлінських практик та інтеграцію національних виробників у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Показники зовнішньоекономічної діяльності (обсяги ПІІ, частка експорту у ВВП, технологічна структура експорту, торговельне сальдо, ступінь інтеграції у міжнародні виробничі мережі) відображають ефективність інституційного середовища та рівень структурної зрілості національної економіки. Орієнтація на експорт продукції з високою доданою вартістю підвищує стійкість до кон'юнктурних коливань і формує передумови довгострокової прибутковості капіталу, тоді як сировинна модель звужує потенціал сталого розвитку.

Акселератором інвестиційно-експортної взаємодії виступає розвинена логістична та інфраструктурна мережа, що мінімізує трансакційні витрати, прискорює товарообіг і розширює географію зовнішніх ринків. Інноваційна складова визначає глибину цього взаємозв'язку: інвестиції у технологічне оновлення забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції, а участь у міжнародній торгівлі стимулює впровадження стандартів якості, цифрових рішень і управлінських інновацій. Таким чином формується замкнений цикл взаємопосилення, у межах якого інвестиційна активність і зовнішньоекономічна діяльність взаємно підкріплюють одна одну.

Висновки. Із вище зазначеного слідує, що інвестиційна привабливість виступає інтегральною характеристикою економічного середовища, яка

відображає не лише поточний стан національної економіки, а й її стратегічні можливості для довгострокового розвитку. Формування цієї привабливості має складну багаторівневу природу, яка базується на синергії макроекономічних, інституційних, інфраструктурних, інноваційних та зовнішньоекономічних компонентів. Зокрема, макроекономічна стабільність і фіскальна дисципліна закладають базові передумови для мінімізації ризиків і створення прогнозованого середовища для суб'єктів інвестування.

Визначальну роль у забезпеченні довгострокової довіри інвесторів відіграє інституційна складова, насамперед захист прав приватної власності. Важливими складовими є також регуляторна стабільність та ефективна антикорупційна політика. Водночас розвиток логістичної та транспортної інфраструктури стає дієвим інструментом зниження транзакційних витрат і посилення експортної спроможності, тоді як інноваційна активність створює стратегічний фундамент для структурної модернізації та переходу до виробництва продукції з високою доданою вартістю.

Між інвестиційною активністю та розвитком зовнішньоекономічної діяльності існує стійкий причинно-наслідковий зв'язок, що реалізується через механізми оновлення виробництва та підвищення його продуктивності. У цій системі зовнішньоекономічна діяльність одночасно є і результатом інвестиційних процесів, і ключовим індикатором рівня довіри капіталу до економіки. Диверсифікація експорту та активна інтеграція у глобальні ланцюги створення вартості зміцнюють макроекономічну стійкість країни перед зовнішніми шоками. Розроблена концептуальна модель засвідчує, що ефективний розвиток експортного сектору безпосередньо сприяє притоку нових інвестиційних ресурсів.

У контексті повоєнної трансформації України критичною постає необхідність впровадження комплексної державної політики. Ця політика має поєднувати макрофінансову стабільність, системні інституційні реформи та інфраструктурну модернізацію, що стане стратегічною основою для

повноцінної інтеграції країни у європейський економічний простір та глобальні виробничі мережі.

Список використаних джерел:

1. Бланк І.О. (2004). Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. К. : Ельга-Н, Ніка-Центр. 448 с.
2. Гайдуцький А.П. (2004). Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка і прогнозування*, № 4. С. 119-129. URL: https://eip.org.ua/docs/EP_04_4_119_uk.pdf
3. Китайчук Т.Г. (2023). Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*, Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>
4. Крихівська Н.О., Чернишова Г.М. (2017). Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*, Вип. 9. С. 260-264. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/45.pdf
5. Майорова Т.В. (2009). Інвестиційна діяльність : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 472 с. URL: <https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Majorova-2009.pdf>
6. Пересада А.А. (2002). Управління інвестиційним процесом. К. : Лібра, 472 с.
7. Стирський М.В. (2017). Макроекономічні чинники інвестиційної діяльності в країнах Центральної та Східної Європи. *Інвестиції: практика та досвід*, № 23. С. 5-10. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2017/3.pdf
8. Sharov, O. (2024). Attracting foreign investment and EU membership. *International Economic Policy*, No. 1(40). Pp. 46-68. DOI: <https://10.33111/iep.eng.2024.40.02>
9. Sakici, S.M. (2023). Macroeconomic stability and foreign direct investment *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*, Vol. 18. No. 2. Pp. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.1080/17520843.2023.2194121>

10. Šečkutė, L., & Tvaronavičius, V. Analysis of foreign direct investment in the 2007. *Baltic States. Business : Theory and Practice*, Vol. 8. No. 3. Pp. 153–160. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2007.22>
11. Freyer, E., Lishchynsky, I., & Lyzun, M. (2024). The impact of international aid and foreign direct investment on economic growth in Ukraine. *Journal of European Economy*, Vol. 23. № 3. Pp. 379-394 DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2024.03.379>
12. Бажал Ю. (2017). Реалізація моделі «потрійної спіралі» в інноваційній екосистемі України. *Економіка і прогнозування*, № 3. С. 124-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2017_3_11
13. Коляденко С.В. (2016). Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*, № 6. С. 105–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11
14. Сенор Д., Сингер С. (2016). Країна стартапів : Історія економічного дива Ізраїлю. Київ : Yakaboo Publishing, 360 с.
15. Kim, L. (1997). Imitation to innovation: the dynamics of Korea's technological learning. Boston, MA : Harvard Business School Press. 320 p.
16. Кім О.О. (2025). Цифровізація економіки як ключовий фактор підвищення інвестиційної привабливості та експортного потенціалу України в умовах активізації інвестиційної діяльності ТНК. *Проблеми економіки*, № 3(65). С. 46–54. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-46-54>
17. Пилипенко Г.М., Чернобаєв В.В. (2010) Інноваційно-інвестиційна діяльність та її регулювання в економіці України : *монографія*. Дніпропетровськ : НГУ, 151 с.
18. Гайдай Г.Г. (2018). Інвестиційний потенціал як основа формування комплексу стратегічних інвестиційних рішень. *Економіка та управління на транспорті. Науковий журнал*. № 6. С. 106-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2018_6_17

19. Полякова О.М., Шраменко О.В. (2017). Сучасні тенденції розвитку транспортно-логістичної інфраструктури в Україні і світі. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, Вип. 58. С. 126-134.

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i58.110015>

20. World Development Report 2020 : Trading for Development in the Age of Global Value Chains. (2020). *World Bank*. DOI: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1457-0>

References:

1. Blank, I.O. (2004). Investytsiyni menedzhment [Investment management] : *textbook*. Kyiv : Elga-N, Nika-Center. 448 p. [in Ukrainian].

2. Haidutskyi, A.P. (2004). Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky [Assessment of the investment attractiveness of the economy]. *Economics and Forecasting*, No. 4. Pp. 119-129. Retrieved from: https://eip.org.ua/docs/EP_04_4_119_uk.pdf [in Ukrainian].

3. Kytaichuk, T.H. (2023). Investytsiina pryvablyvist: teoretychnyi analiz ta vplyvovi factory [Investment attractiveness: theoretical analysis and influencing factors]. *Economy and Society*, Vol. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65> [in Ukrainian].

4. Krykhivska, N.O., & Chernyshova, H.M. (2017). Investytsiina pryvablyvist Ukrainy: osnovni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main problems and ways to solve them]. *Economy and Society*, Vol. 9. Pp. 260-264. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/45.pdf [in Ukrainian].

5. Maiorova, T.V. (2009). Investytsiina diialnist [Investment activity] : *textbook*. Kyiv : TsUL, 472 p. Retrieved from: <https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Majorova-2009.pdf> [in Ukrainian].

6. Peresada, A.A. (2002). Upravlinnia investytsiinym protsesom [Investment Process Management]. Kyiv : Libra, 472 p. [in Ukrainian].

7. Styrskyi, M.V. (2017). Makroekonomichni chynnyky investytsiinoi diialnosti v krainakh Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy [Macroeconomic factors of investment activity in the countries of Central and Eastern Europe]. *Investments: practice and experience*, No. 23. Pp. 5-10. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2017/3.pdf [in Ukrainian].
8. Sharov, O. (2024). Attracting foreign investment and EU membership. *International Economic Policy*, No. 1(40). Pp. 46-68. DOI: <https://10.33111/iep.eng.2024.40.02> [in English].
9. Cakici, S.M. (2023). Macroeconomic stability and foreign direct investment *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*, Vol. 18. No. 2. Pp. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.1080/17520843.2023.2194121> [in English].
10. Šečkutė, L., & Tvaronavičius, V. Analysis of foreign direct investment in the 2007. *Baltic States. Business : Theory and Practice*, Vol. 8. No. 3. Pp. 153–160. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2007.22> [in English].
11. Freyer, E., Lishchynsky, I., & Lyzun, M. (2024). The impact of international aid and foreign direct investment on economic growth in Ukraine. *Journal of European Economy*, Vol. 23. № 3. Pp. 379-394 DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2024.03.379> [in English].
12. Bazhal, Yu. (2017). Realizatsiia modeli «potriinoi spirali» v innovatsiinii ekosystemi Ukrainy [Implementation of the «triple helix» model in the innovation ecosystem of Ukraine]. *Economics and Forecasting*, No. 3. Pp. 124-139. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2017_3_11 [in Ukrainian].
13. Koliadenko, S.V. (2016). Tsyfrova ekonomika: peredumovy ta etapy stanovlennia v Ukraini ta sviti [Digital economy: prerequisites and stages of development in Ukraine and the world. Economic]. *Finance. Management: current issues of science and practice*, No. 6. Pp. 105–112. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11 [in Ukrainian].
14. Senor, D., & Synger, S. (2016). Kraina startapiv : Istorii ekonomichnoho dyva Izrailiu [Startup Country: The Story of Israel's Economic Miracle. Kyiv : Yakaboo Publishing, 360 p. [in Ukrainian].

15. Kim, L. (1997). Imitation to innovation: the dynamics of Korea's technological learning. Boston, MA : Harvard Business School Press. 320 p. [in English].
16. Kim, O.O. (2025). Tsyfrovizatsiia ekonomiky yak kliuchovyi faktor pidvyshchennia investytsiinoi pryvablyvosti ta eksportnoho potentsialu Ukrainy v umovakh aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti TNK [Digitalization of the economy as a key factor in increasing the investment attractiveness and export potential of Ukraine in the context of increased investment activity of TNCs]. *Problems of economy*, No. 3(65). Pp. 46–54. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-46-54> [in Ukrainian].
17. Pylypenko, H.M., & Chornobaiev, V.V. (2010) Innovatsiino-investytsiina diialnist ta yii rehuliuвання v ekonomitsi Ukrainy [Innovation and investment activity and its regulation in the economy of Ukraine] : *monograph*. Dnipropetrovsk : NGU, 151 p. [in Ukrainian].
18. Haidai, H.H. (2018). Investytsiinyi potentsial yak osnova formuvannia kompleksu stratehichnykh investytsiinykh rishen [Investment potential as a basis for the formation of a complex of strategic investment decisions]. *Economics and management in transport. Scientific journal*. No. 6. Pp. 106-112. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2018_6_17 [in Ukrainian].
19. Poliakova, O.M., & Shramenko, O.V. (2017). Suchasni tendentsii rozvytku transportno-lohistychnoi infrastruktury v Ukraini i sviti [Modern trends in the development of transport and logistics infrastructure in Ukraine and the world]. *Bulletin of Transport and Industry Economy*, Vol. 58. Pp. 126-134. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i58.110015> [in Ukrainian].
20. World Development Report 2020 : Trading for Development in the Age of Global Value Chains. (2020). *World Bank*. DOI: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1457-0> [in English].